

*Сунько Н. О.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**Бевцик Д. В.,**магістр II року навчання кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу**Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

СТИЛІСТИКА ТА РИТОРИКА ПОЛІТИЧНИХ ВИСТУПІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА БРИТАНСЬКИХ ЛІДЕРІВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню стилістики та риторики політичних виступів англійських лідерів під час війни в Україні, зосереджуючись на періоді 2022–2024. Дослідження охоплює аналіз наукових підходів до стилістики та риторики, розглядає характерні особливості стилю і риторики політичних промов, мовні засоби впливу на аудиторію, типологію та жанри політичних виступів. Визначено використання мовних засобів для емоційного впливу, а також особливості різноманітних риторичних стратегій, таких як емоційний апелятив, метафори, повторення та риторичні питання. Проблема полягає в тому, що ці стратегії можуть мати різний вплив в залежності від контексту, культурних особливостей та аудиторії. Проаналізовано 12 промов політиків та знайдено найбільш виражені стилістичні засоби, зокрема прийом анафори у прикладі Джо Байдена, де неодноразово повторювалась столиця – Київ, звертаючи увагу на незламність українського народу та його право на свободу. Крім того, розглянуто офіційні сторінки чотирьох англійських лідерів, Бориса Джонсона, Джо Байдена, Дональда Трампа та Ріші Сунака задля кращого аналізу та порівняння особистостей та їхнього впливу. Стаття також розглядає відмінності у риторичній американських та британських лідерів, їх підходи до формування політичного дискурсу, а також способи, якими ці виступи сприяють міжнародній підтримці України. Виявлено, що американські представники значно емоційніші, адже у їхніх промовах зосереджується більше мовного вираження та риторичних прийомів, які вони використовують для комунікації своїх позицій і впливу на громадську думку. У центрі уваги перебувають особливості їхнього мовного стилю, включаючи використання метафор, аналогій, патетичних і логічних аргументів, а також технік переконання. Крім того, робота досліджує проблеми перекладу цих виступів, зокрема виклики, пов'язані з культурними і контекстуальними відмінностями, що можуть впливати на точність та ефективність переданого послання. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю точного і зрозумілого донесення міжнародних політичних послань у контексті глобальної кризи, такої як війна в Україні, де кожне слово має вагу та може мати далекосяжні наслідки.

Ключові слова: стилістика, промова, політика, мовний стиль, риторика, метафора, перифраз, риторичний прийом.

Постановка проблеми. Політичні промови тяжіють до проблем збереження стилістичних і риторичних нюансів оригіналу. Культурні бар'єри можуть ускладнювати точний переклад

риторичних прийомів і метафор. Проблема полягає в тому, що деякі риторичні елементи можуть втратити своє значення або ефект при перекладі, що може вплинути на сприйняття і розуміння політичного послання. Це вимагає розробки стратегій для адаптації риторичних елементів до нової мовної та культурної ситуації. Кожен політичний лідер має власний стиль і риторику, що виражається в індивідуальних мовленнєвих патернах, використанні специфічних фраз і тону. Важливе визначення та порівняння індивідуальних стилів в одному політичному контексті та між різними лідерами. Стилістика та риторика англійської політичної промови є складною та багатогранною темою, що включає багато аспектів, починаючи від риторичних стратегій і закінчуючи культурними бар'єрами та контекстуальними впливами. Розуміння та вирішення цих питань має вирішальне значення для аналізу ефективності політичної комунікації та її впливу на аудиторію. Це вимагає комплексного підходу, який вивчає риторичні та стилістичні елементи, беручи до уваги як культурний, так і політичний контекст.

Аналіз останніх досліджень. Поняття «риторика» та «стилістика», їхню класифікацію досліджували чимало лінгвістів, наприклад О. Потебня, І. Вихованець, М. Жовтобрюх, Аристотель, Цицерон та ін.

Значущий внесок зробив О.О. Потебня, який вказав, що стилістика досліджує мовні засоби виразності: тропи, стилістичні фігури, інтонацію та їх вплив на емоційне сприйняття мови, а також вивчає взаємозв'язок між думкою, почуттям та їх мовним вираженням, досліджує роль мови у формуванні естетичного смаку [1].

На думку Аристотеля, риторика – це мистецтво переконання, що використовує докази, емоції та красу мови [2].

Стилістика та риторика тісно взаємопов'язані, але не є синонімами. Стилістика досліджує закономірності використання мовних стилів, у той час як риторика застосовує ці знання для досягнення практичних цілей, таких як переконання, заохочення або розвага.

Метою даної статті є дослідження стилістики та риторики англійських політичних виступів американських і британських лідерів, зокрема Джо Байдена, Дональда Трампа, Ріші Сунака та Бориса Джонсона, під час російсько-української війни, а також виявлення особливостей їх перекладу. Відповідно до поставленої мети були встановлені такі питання: визначити

теоретичні основи стилістики та риторики; порівняльний аналіз прийомів між американськими та британськими лідерами; специфіка перекладу, зокрема риторично та стилістично складних прикладів; визначити використовувані стилістичні й риторичні прийоми.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2014 року, а особливо з 2022 року, коли війна в Україні отримала новий виток ескалації, міжнародні політичні лідери активно використовують риторичну для впливу на громадську думку та підтримки політичних цілей. Американські та британські лідери, як ключові союзники України, значною мірою вплинули на міжнародне сприйняття конфлікту через свої публічні виступи. Політичні лідери США та Великобританії часто вдаються до риторичних прийомів, таких як апеляція до емоцій, використання метафор, повторів, паралелізмів і риторичних запитань. Наприклад, метафори, що порівнюють боротьбу українського народу зі світлом проти темряви, підкреслюють моральний аспект конфлікту та закликають до підтримки України. Використання історичних паралелей із Другою світовою війною також допомагає посилити сприйняття сучасних подій як боротьби за свободу та демократію.

Повторення ключових слів і фраз, таких як «свобода», «демократія» і «союзники», підкреслює важливість єдності та підтримки спільних цінностей. Паралелізм у структурі речень додає виступам ритмічності, що допомагає підсилити вплив на аудиторію та зробити промову більш запам'ятовуваною.

При перекладі повторів і паралелізмів важливо зберігати ритмічність і структуру, адже вони роблять промову переконливішою. Перекладачі також повинні враховувати відмінності у використанні політичної термінології між англійською та українською мовами, щоб уникнути неправильного тлумачення або втрати змісту.

Варто зазначити, що Джо Байден, президент Сполучених Штатів Америки, зіграв важливу роль у формуванні міжнародної реакції на війну в Україні. Його політичні виступи стали важливим інструментом у підтримці України на світовій арені. Риторика Джо Байдена відображає не лише політичну позицію США, але й намагання вплинути на громадську думку як всередині країни, так і за її межами.

Даний лідер у своїх виступах під час війни в Україні часто використовує такі риторичні прийоми, як апеляція до моральних цінностей, підкреслення єдності та підтримки, використання історичних паралелей і метафор. Його промови сповнені закликів до дії, які наголошують на необхідності міжнародної солідарності та боротьби за демократичні цінності. В одному зі своїх виступів Байден сказав: *"The battle for Kyiv was a historic victory for the Ukrainians. It was a victory for freedom, won by the Ukrainian people with unprecedented courage and sacrifice."* [3]. Ця цитата містить апеляцію до історії та свободи, що підкреслює значимість української боротьби як частини глобальної боротьби за демократичні ідеали. Яскравим прикладом, що показує підсилення емоційного впливу, підкреслюючи стійкість українського народу та його право на свободу, а також показує чітке використання прийому анафери, тобто повторення є: *"Let us remember, Kyiv stood strong. Kyiv stood proud. Kyiv stood tall. And most importantly, Kyiv stood free."* [4]. Дане речення можна перекласти як: *"Загадаймо, Київ вистояв. Київ гордо піднявся. Київ стояв непохитно. І найголовніше, Київ залишився вільним."* При цьому важливо зберегти ритм і повтори оригіналу,

щоб забезпечити відповідний емоційний вплив на українську аудиторію.

Аналіз риторики та стилістики виступів Джо Байдена під час війни в Україні показує, як ретельно підбираються слова і риторичні прийоми для формування міжнародної підтримки України. Переклад таких промов вимагає високого рівня мовної майстерності та розуміння як мовних, так і культурних контекстів, щоб зберегти той самий риторичний ефект, який закладено в оригіналі. Збереження стилістичних елементів, таких як метафори, анафори та історичні паралелі, є ключовим завданням для перекладача, що дозволяє передати всю силу та значущість промов Джо Байдена українською мовою.

На другому етапі дослідження нами було проаналізовано Дональда Трампа, колишнього президента Сполучених Штатів. Американський лідер має унікальний стиль риторики, що вирізняється прямою, використанням простих слів і фраз, а також часто емоційним та непередбачуваним підходом. Його виступи під час війни в Україні, хоча і не офіційні, викликали значний інтерес як серед американської, так і міжнародної аудиторії. Риторика Дональда Трампа в його виступах про війну в Україні часто характеризується прямим висловленням думок, використанням гіпербол та часто спрощеним підходом до складних політичних питань. Він також використовує короткі, уривчасті речення для створення емоційного впливу, а також схильний до самозахисти та самохвали. Розглянемо перший приклад: *"If I were President, this would have never happened. Putin would never have dared. Ukraine would be safe."* [5]. У цій цитаті Д.Трамп використовує гіперболу для підкреслення своєї здатності запобігти конфлікту та підкріплює свою думку самохвалством. Можна перекласти як: *"Якби я був президентом, цього б ніколи не сталося. Путін би не посмів. Україна була б у безпеці."* Цей переклад зберігає простоту і прямоту оригіналу, при цьому підкреслюючи самовпевненість, властиву риторичі Дональда Трампа. Наступний приклад зображує стислу критику і зосереджується на спрощених причинах конфлікту, акцентуючи увагу на "слабкості", що, на його думку, спричинила агресію. *"The Biden administration has failed Ukraine. Weakness invites aggression."* [6].

Переклад виступів Дональда Трампа українською мовою вимагає врахування його специфічного стилю. Прямота і простота його висловлювань повинні бути збережені, при цьому важливо передати його характерну риторичну, що містить елементи гіперболи та критики. Перекладачі також повинні уважно ставитися до передачі емоційного тону, який часто містить певну грубість або жартівливість.

Досліджуючи тексти промов британського лідера Ріші Сунака, прем'єра-міністра Великої Британії, було встановлено, що він відзначається своєю формальною та стратегічною риторикою, яка часто включає елементи логічного аналізу, апеляції до міжнародних цінностей та прагнення до дипломатії. Його виступи мають важливе значення для підтримки України та формування політичного іміджу Великої Британії.

Риторика Ріші Сунака в його виступах щодо війни в Україні характеризується формальним тоном, чіткістю та логічною структурованістю. Теперішній британський прем'єр-міністр часто використовує статистичні дані, посилання на міжнародні норми і цінності, а також акцентує на необхідності колективних дій для досягнення спільних цілей. Його промови зазвичай містять структуровані аргументи та прагнуть до формування консенсусу через дипломатичні засоби.

Розглянемо яскравий приклад, в якому Р. Сунак використовує формальний і чіткий тон, акцентуючи на підтримці України та необхідності міжнародної єдності у відповідь на порушення міжнародного права: *"The United Kingdom stands with Ukraine. Our support is unwavering. The international community must unite to ensure that those who breach international law are held accountable."* [7]. Цю цитату можна перекласти як: *"Велика Британія підтримує Україну. Наша підтримка є непохитною. Міжнародна спільнота повинна об'єднатися, щоб забезпечити покарання для тих, хто порушує міжнародне право."* Цей переклад зберігає формальний і рішучий тон оригіналу, акцентуючи на непохитності підтримки і необхідності міжнародних дій.

Розглянемо інший уривок промови: *"Our commitment to Ukraine is not just a matter of political expediency but a reflection of our core value – defending democracy, protecting human rights, and upholding the rule of law."* [8]. Тут Ріші Сунак намагається обґрунтувати підтримку України не лише політично, а й морально, через апеляцію до основних цінностей Великої Британії.

Переклад виступів Ріші Сунака на українську мову потребує збереження формального тону, структурованості та чіткості оригіналу. Важливо також адаптувати стилістичні елементи, які демонструють логічну аргументацію та дипломатичний підхід. Перекладачам слід уважно ставитися до передачі термінології, яка стосується міжнародного права і прав людини, а також до збереження тональності промови.

Останній досліджений нами лідер – Борис Джонсон, колишній прем'єр-міністр Великої Британії, відомий своєю барвистою й часом ексцентричною риторикою. Під час війни в Україні його виступи привернули значну увагу завдяки своєму емоційному навантаженню, сміливим метафорам, живою та яскравою мовою і запальному стилю. Б. Джонсон часто використовує динамічний і образний мовний стиль, який спрямований на мобілізацію підтримки та підкреслення важливості боротьби за демократію, цим самим підкреслити важливість підтримки України і засудити агресію Росії.

Яскравий приклад його значення реакції на агресію можна простежити у даному реченні: *"President Putin of Russia has unleashed war in our European continent. He has attacked a friendly country without any provocation and without any credible excuse."* У цьому прикладі Борис Джонсон підкреслює неспровокований характер агресії та її вплив на міжнародну безпеку.

Розглянемо наступні слова Б. Джонсона: *"The Russian aggression is a threat to the very principles that hold our world together. We must stand firm against tyranny and injustice."* Тут політик зосереджується на глобальних принципах і використовує образи "tyranny" та "injustice", щоб висловити моральний обов'язок підтримки України і боротьби з агресією. Метафори підсилюють ефект словесних образів і дозволяють слухачам поставити себе в контекст представлених проблем: *"He has attacked a friendly country without any provocation and without any credible excuse."* Використання метафори «без жодної провокації і без жодного переконливого виправдання» підкреслює абсурдність і несправедливість агресії та робить її засудження ще більш сильним [9].

Переклад виступів Бориса Джонсона на українську мову вимагає особливої уваги до передачі його живого і емоційного стилю. Метафори і образи, що використовуються Борисом

Джонсоном, повинні бути адаптовані так, щоб зберегти їхній емоційний і риторичний ефект. Перекладачам слід бути обережними при передачі складних образів і метафор, щоб вони не втратили свою силу і відповідність у контексті української мови.

Отож, аналіз стилістики та риторики англійських політичних виступів американських та британських лідерів під час війни в Україні демонструє важливість риторичних прийомів у формуванні суспільної думки та мобілізації підтримки. Ефективність мови часто вимірюється емоційним резонансом, який вона викликає в аудиторії. Промову можна вважати ефективною, якщо вона викликає реакцію у вигляді сильних емоцій, співпереживання, підтримки або дії. Наприклад, якщо американський лідер використовує образи, які викликають почуття співчуття або справедливості (наприклад, посилання на «сльози українських дітей») і призводять до збільшення гуманітарної допомоги або політичної підтримки України, можна сказати, що промова була ефективною.

На відміну від американських лідерів британські лідери часто використовують особливий риторичний стиль, який характеризується стриманістю, акцентом на дипломатії та використанням парламентської лексики. Однак у контексті війни в Україні вони також використовують емоційну мову, щоб привернути міжнародну увагу та підтримку [10].

Використання стилістичних прийомів нашого дослідження продемонстровано у вигляді рисунку 1:

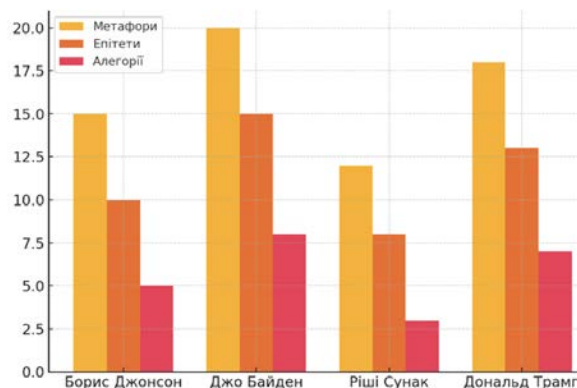

Рис. 1. Використання стилістичних прийомів

Проаналізувавши виступи американських і британських політичних діячів, було виявлено найбільш емоційно-забарвлені промови. Порівняння показує, що саме американські представники частіше вдаються до емоцій та використання найрізноманітніших функцій мови. Метафори, епітети та алегорії використовуються кожним політиком з різною частотою. Наприклад, Джо Байден найчастіше вдається до метафор, а Ріші Сунак найменше використовує алегорії.

Висновки. Аналіз промов американських і британських лідерів показує, що американські лідери схильні використовувати більш пряму та емоційну мову, в той час як британські лідери використовують більш поважну та офіційну риторіку. Таку різницю в стилі можна пояснити культурними та історичними відмінностями між двома країнами, які також впливають на сприйняття і реакцію міжнародної громадської думки.

Політики активно використовують мовні засоби, такі як метафори, риторичні запитання та повтори, щоб привернути увагу

громадськості та посилити емоційний резонанс своїх промов. Ефективність цих інструментів підкреслюється їхньою здатністю формувати та посилювати політичні меседжі під час кризи.

Джо Байден вирізняється прагматичним і об'єктивним підходом у своїх промовах. Його риторика часто зосереджена на обґрунтуванні стратегічних рішень США, відзначаючи важливість міжнародного альянсу і солідарності. Він використовує чіткі та прості формулювання, намагаючись пояснити політичні рішення і стратегії.

Борис Джонсон відрізняється емоційним, метафоричним і динамічним стилем. Його промови часто містять яскраві метафори та риторичні питання, що сприяють мобілізації емоційної підтримки і підкреслюють моральну вагу боротьби.

Він використовує барвисту і образну риторичну, яка сприяє формуванню емоційного імпульсу. Переклад має зберігати цю динаміку і емоційний заряд, щоб ефективно передати його послання.

Дональд Трамп використовує агресивний і прямолинійний стиль, часто спрощуючи складні питання до зрозумілих категорій "друг/ворог". Його риторика часто містить емоційні заклики і суперечливі заяви, що створює сильний резонанс у публіки.

Ріші Сунак демонструє формальний і логічний підхід до своїх промов, з акцентом на міжнародні цінності та стратегічні міркування. Його риторика зосереджена на дипломатії і підтримці глобальних норм.

Аналіз політичних промов американських та британських лідерів під час війни в Україні забезпечує доступ до актуальної інформації та культурну адаптацію. Однак це може призвести до втрати риторичного ефекту та культурних непорозумінь. Щоб зберегти точність і вплив перекладу, важливо враховувати всі аспекти, які впливають на передачу політичних меседжів, і забезпечити високий рівень професіоналізму перекладачів. Перспективою подальших наукових розвідок може бути аналіз особливостей перекладу цих промов.

Література:

1. Судус Ю. В. Стратегії і тактики англомовного дипломатичного дискурсу (на матеріалі промов держсекретаря США Дж. Керрі). Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2014. № 4. С. 124–128.
2. Дудик П. С. Стилістика української мови: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. К.: Видавн. центр «Академія», 2005. 368 с.
3. Embassy in Ukraine. URL: <https://ua.usembassy.gov/category/news/> (дата звернення: 19.08.2024)
4. Svidomi. URL: <https://svidomi.in.ua/en/page/kyiv-stands-strong-proud-and-free-biden> (дата звернення: 19.08.2024).
5. The New Voice Of Ukraine. URL: <https://english.nv.ua/nation/former-us-president-trump-claims-that-he-dissuaded-putin-from-attacking-ukraine-50435394.html> (дата звернення: 19.08.2024).
6. Proposed Plan for Victory in Ukraine. URL: <https://foreignaffairs.house.gov/wp-content/uploads/2023/11/Proposed-Plan-for-Victory-in-Ukraine.pdf> (дата звернення: 19.08.2024).
7. Agreement on Security Co-operation between the United Kingdom of Great Britain & Northern Ireland and Ukraine <https://www.president.gov.ua/en/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (дата звернення: 19.08.2024).
8. Joint Security Commitments between Ukraine and the European Union <https://www.president.gov.ua/en/news/spilni-bezpekovi-zobov'yazannya-mizh-ukrayinoyu-ta-yevropejsk-91801> (дата звернення: 19.08.2024).
9. Prime Minister's address to the nation on the Russian invasion of Ukraine: 24 February 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-address-to-the-nation-on-the-russian-invasion-of-ukraine-24-february-2022>. (дата звернення: 19.08.2024).
10. Хоменська І. В. Вербалізація концепту УКРАЇНА в українському художньому дискурсі: дис. ... канд. філ. наук: 10.02.01. Київ, 2016. 228 с.

Sunko N., Bevtsyk D. Stylistics and rhetoric of political speeches of American and British leaders during the Russian-Ukrainian war

Summary. The article is devoted to the study of the style and rhetoric of political speeches by English-speaking leaders during the war in Ukraine, focusing on the period of 2022–2024. The study includes an analysis of scientific approaches to style and rhetoric, examines the characteristic features of the style and rhetoric of political speeches, linguistic means of influencing the audience, typology and genres of political speeches. The author identifies the use of language for emotional influence, as well as the features of various rhetorical strategies, such as emotional appeal, metaphors, repetition, and rhetorical questions. The problem is that these strategies can have different effects depending on the context, cultural characteristics and audience. The article analyzes 12 articles of politicians' speeches and finds the most pronounced stylistic means, in particular the use of anaphora in the example of Joe Biden, where the capital Kyiv was repeatedly mentioned, drawing attention to the indestructibility of the Ukrainian people and their right to freedom. In addition, the official pages of four English-speaking leaders, Boris Johnson, Joe Biden, Donald Trump, and Rishi Sunak, are analyzed to better analyze and compare personalities and their influence. It was found that American representatives are much more emotional, as their speeches focus on more linguistic expression and rhetorical techniques that they use to communicate their positions and influence public opinion. The focus is on the peculiarities of their linguistic style, including the use of metaphors, analogies, pathetic and logical arguments, as well as persuasive techniques. In addition, the paper explores the problems of translating these speeches, in particular the challenges associated with cultural and contextual differences that may affect the accuracy and effectiveness of the message conveyed. The relevance of the study stems from the need to accurately and clearly convey international political messages in the context of a global crisis, such as the war in Ukraine, where every word matters and can have far-reaching consequences.

Key words: stylistics, speech, politics, language style, rhetoric, metaphor, paraphrase, rhetorical device.